

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

LİSE BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN COĞRAFYA
DERSİNE YÖNELİK AKADEMİK BENLİK VE
TUTUMLARI İLE BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ
(İZMİR / KONAK İLÇESİ ÖRNEĞİ)

Fatma Derya SEVİLMİŞ (KARA)

İzmir 2006

**T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**LİSE BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN COĞRAFYA
DERSİNE YÖNELİK AKADEMİK BENLİK VE
TUTUMLARI İLE BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ
(İZMİR / KONAK İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

Fatma Derya SEVİLMİŞ (KARA)

**Danışman:
Yrd. Doç. Dr. İHSAN KÖKSAL ALPAYDIN**

İzmir 2006

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak sunduğum “Lise birinci sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik akademik benlik ve tutumları ile başarıları arasındaki ilişki (İzmir / konak ilçesi örneği)” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

01./08/2006

FATMA DERYA SEVİLMİŞ (KARA)

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼'ne

İşbu çalışmada j¼rimiz tarafından Ortaöğretimde Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Coğrafya Öğretimi Bilim Dalında Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan .....Yrd. Doç. Dr. İhsan K¼ksal Alpaydın

¼ye .....Yrd. Doç. Dr. Hasan ukur

¼ye .....Yrd. Doç. Dr. Nevzat G¼m¼ř

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim ¼yelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2006

Prof. Dr. ....

Enstit¼ M¼d¼r¼

YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ FORMU

Tez No:
Tezin Yazarının

Konu Kodu:

Üniv. Kodu:

Soyadı: Sevilmiş

Adı: Fatma Derya

Tezin Türkçe Adı: İzmir Merkez Liseleri Birinci Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersine Yönelik Akademik Benlik ve Tutumları ile Bu Dersteki Başarıları Arasındaki İlişki

Tezin Yabancı Dildeki Adı: "The effect of academical self concept and attitude on success in the rule of Central Izmir 9. grade high school students on Konak Town Izmir City basis"

Tezin Yapıldığı

Üniversite: Dokuz Eylül

Enstitü: Eğitim Bilimleri

Yılı: 2006

Diğer Kuruluşlar:

Tezin Türü:

Yüksek Lisans

Dili: Türkçe

2- Doktora

Sayfa Sayısı:

3- Sanatta Yeterlilik.....Referans Sayısı: 51

Tezin Danışmanlarının

Unvanı: Yrd.Doç. Dr. Adı: İhsan Köksal

Soyadı: ALPAYDIN

Türkçe Anahtar Kelimeler:

1- Öğrenci Başarısı

2- Akademik Benlik

3- Coğrafya

4- Tutum

5- İzmir

İngilizce Anahtar Kelimeler:

1- Student Success

2- Academic Self Concept

3- Geography

4- Attitude

5- İzmir

TEŞEKKÜR

Çalıőmalarımnda göstermiő oldukları yardımlardan dolayı baőta danıőmanım Yard. Doç. Dr. İhsan Köksal ALPAYDIN'a , Yard. Doç Dr. Nevzat GÜMÜŐ'e, Sevim ÇAPAR'a , Tufan ÇAPAR'a , Elvan ORHAN'a ve Duygu KARA'ya , çalıőmalarımnda sabır ve anlayıőla bana destek olan eőim Mehmet Fırat SEVİLMİŞ'e Teőekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

KAPAK	ii
YEMİN METNİ.....	iii
DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ.....	iv
YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
TABLO LİSTESİ.....	ix
ÖZET.....	xi
ABSTRACT.....	xii

BÖLÜM I - GİRİŞ

1. PROBLEM DURUMU.....	1
1.2. EĞİTİM.....	1
1.3. ÖĞRENME	3
1.4. AKADEMİK BENLİK	4
1.5. TUTUM.....	5
1.6. COĞRAFYA NEDİR?.....	7
1.7. COĞRAFYA EĞİTİMİNİN VE ÖĞRETİMİNİN GENEL AMAÇLARI	9
2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	11
3. PROBLEM CÜMLESİ	11
4. ALT PROBLEMLER.....	12
5. SAYILTILAR.....	13
6. SINIRLILIKLAR.....	13
7. TANIMLAR.....	13

BÖLÜM II - İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....	15
BÖLÜM III – YÖNTEM.....	19
1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	19
2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	20
3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	21
3.1. COĞRAFYA DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ.....	21
3.2. COĞRAFYA DERSİNE YÖNELİK AKADEMİK BEN. ÖLÇEĞİ ANKETİ	22
4. VERİ TOPLAMA SÜRECİ.....	23
5. VERİLERİN ANALİZİ.....	23
5.1. COĞRAFYA DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ	23
5.2. COĞRAFYA DERSİNE YÖNELİK AKADEMİK BENLİK ÖLÇEĞİ ANKETİ.....	24
BÖLÜM IV - BULGULAR ve YORUMLAR.....	25
1. BİRİNCİ ALT PROBLEM.....	25
2. İKİNCİ ALT PROBLEM.....	27
3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEM	28
4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEM.....	30
5. BEŞİNCİ ALT PROBLEM.....	31
6. ALTINCI ALT PROBLEM.....	31
7. YEDİNCİ ALT PROBLEM	32
8. SEKİZİNCİ ALT PROBLEM.....	33
9. DOKUZUNCU ALT PROBLEM.....	35
10. ONUNCU ALT PROBLEM.....	35
BÖLÜM V - SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	37
KAYNAKÇA	
EKLER	

TABLO LİSTESİ

BÖLÜM III

Tablo III.1 Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Tablo III.2 Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Öğrencilerin Lise Türüne Göre Dağılımı

Tablo III.3 Coğrafya dersi tutum ölçeği maddelerin faktör yük değerleri

Tablo III.4 Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği verilerinin kodlanması

BÖLÜM III

Tablo IV.1 Örneklenen Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin cinsiyet dağılımı

Tablo IV.2 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin cinsiyete göre toplam tutumları

Tablo IV.2.1 Grup İstatistikleri

Tablo IV. 2.2 Bağımsız Örnek Testi

Tablo IV.3 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin okudukları liseye göre toplam tutumları

Tablo IV.3.1 ANOVA ANALİZİ

Tablo IV.3.2 SCHEFFE ANALİZİ

Tablo IV.4 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin coğrafya dersindeki başarılarına göre tutumları

Tablo IV.4.1 ANOVA ANALİZİ

Tablo IV.4.2 SCHEFFE ANALİZİ

Tablo IV.5 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin coğrafya dersindeki başarılarına göre tutumlar

Tablo IV.5.1 ANOVA ANALİZİ

Tablo IV.6 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin coğrafya dersindeki başarılarına göre tutumları

Tablo IV.6.1 ANOVA ANALİZİ

Tablo IV.7 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişkiler.

Tablo IV.7.1 Grup İstatistikleri

Tablo IV.7.2 Bağımsız Örnek Testi

Tablo IV.8 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri ile okudukları lise türü arasındaki ilişkiler.

Tablo IV.8.1 ANOVA ANALİZİ

Tablo IV.8.2 SCHEFFE ANALİZİ

Tablo IV.9 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri coğrafya dersindeki başarıları arasındaki ilişkiler.

Tablo IV.9.1 ANOVA ANALİZİ

Tablo IV.9.2 SCHEFFE ANALİZİ

Tablo IV.10 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri ve annelerinin eğitim durumu arasındaki ilişkiler.

Tablo IV.10.1 ANOVA ANALİZİ

Tablo IV.11 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri ve babalarının eğitim durumu arasındaki ilişkiler.

Tablo IV.11.1 ANOVA ANALİZİ

LİSE BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN COĞRAFYA DERSİNE YÖNELİK AKADEMİK BENLİK VE TUTUMLARI İLE BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ – FATMA DERYA SEVİLMİŞ

ÖZET

Çağımızda eğitimin temel problemlerinden biri, öğrencilerin derse olan tutumlarının, öğretim , yılı boyunca değiştirilememesidir. Bu olguyu değiştirmek amacı giderek değer kazanmakta ve bu yolda atılan adımlar eğitimde yol gösterici olmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada lise 1. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik akademik benlik ve tutumları ile başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu amaçla İzmir Naci Şensoy Lisesinde Lise 1. sınıfta okuyan 190 Öğrenciye 38 tutum cümlesinden oluşan bir anket uygulanmıştır. Bu anket hazırlanırken öncelikle Teksas üniversitesinde coğrafya bölümünde okuyan öğrencilere uygulanmış “Geography Related Attitudes” (TOGRA) isimli testten yararlanılmıştır. Bunun dışında başka derslerde uygulanmış tutum ölçeklerinden yararlanılmıştır. Daha sonra bu anketin geçerliği güvenilirliği hesaplanarak 22 tutum cümlesine indirilerek 5’li likert tipi bir ölçek oluşturulmuştur. Bu tutum ölçeğinin Cronbach- alfa değeri 0.849 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın örneklemini İzmir Konak ilçesinde yer alan Naci Şensoy Lisesi , Şehit Erkan Özcan Lisesi, ve Konak Anadolu Lisesi’nde okuyan 1. sınıflarında öğrenim gören 230 öğrenci oluşturmuştur.

Verilerin değerlendirilmesinde T-testi ve Anova ve Scheffe analizleri yapılmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesi sonucunda ; lise 1 öğrencilerinin Coğrafya dersine yönelik tutumlarının öğrencilerinin cinsiyetlerine ve okudukları liselerin türüne göre anlamlı bir fark gösterirken ; coğrafya dersindeki başarılarına annelerini ve babalarının eğitim düzeylerine göre, farklılık göstermemektedir. Akademik benlikleri ise cinsiyetlerine ,okudukları lisenin türüne göre, coğrafya dersindeki başarılarına göre,annelerinin ve babalarının eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

THE EFFECT OF ACADEMICAL SELF CONCEPT AND ATTITUDE ON SUCCESS IN THE RULE OF CENTRAL IZMIR 9. GRADE HIGH SCHOOL STUDENTS ON KONAK TOWN IZMIR CITY BASIS – FATMA DERYA SEVİLMİŞ

ABSTRACT

One of the main problems of education today is not able to change the attitude of students during the year. Because of this to change this situation is more valuable every day and the steps are lightening on education. With this reason on this research mentioned ; it has been examined whether the self attitude and academical self concept is related with the success of the 9.grade students or not. To do that a inquiry test which is formed from 38 attitude sentences, has been performed to 190 students. The test which is named “Geography Related Attitudes” who is performed on Texas University Geography students was based this test primarily. The next level on the was to prove the validity and reliability of the test , reduce with building a 5 termed Likert scale with totally 22 attitude sentences. It has also founded the Cronbach – Alfa measurement as 0,849 belonging to this attitude scale.

The basis example group of this research is consisted from the 230 9.grade students of Naci Şensoy, Erkan Özcan and Konak Anadolu Highschools which is located on Konak Town of Izmir.

The consideration of the data has been made by T-Test,Anova and Scheffe analysis. The result of the research shows that the attitude of the Students to Geography Lesson has a meaningful difference with the gender and the High school type; but on the other hand it has not related with success at the Geography lesson with the parental education level.

But the academical self concept is not related even the gender, school type , success and parental educational on a meaningful different base.

BÖLÜM I – GİRİŞ

1. PROBLEM DURUMU

1.1. EĞİTİM

Eğitim, toplumsallaşmanın en önemli araçlarından biridir. Kökleri, insanların birlikte yaşamaya başlamalarına kadar uzanır. En genel anlamda “istendik davranış oluşturma ya da istendik davranış değiştirme süreci” olarak tanımlanan eğitim, toplumun süzgecinden geçirilmiş değerlerinin, ahlak standartlarının bilgi ve beceri birikimlerinin yeni nesillere aktarılması ile ilgilidir (Senemoğlu, 2001).

Dönmezer (2002) ise, eğitimi belirli hedefler doğrultusunda en uygun program, araç-gereç ve yöntemleri kullanarak, bireyin kişiliğinin bir bütün olarak geliştirilmesini ve çevresine etkin bir şekilde uyum sağlamasını amaçlayan dinamik bir süreç olarak tanımlamaktadır.

İnsanlar var olduklarından bu yana, yaşam koşullarını kolaylaştırmak, doğaya egemen olmak ve yokluklardan, tehlikelerden uzak, daha iyi koşullarda yaşayabilmek için işbirliği yapmışlar, birlikte yaşamının ve geleceği birlikte yaratmanın koşullarını oluşturmaya çalışmışlardır. Yapılan bu çalışmaların en etkili yolu eğitimidir.

Umay’a (2004) göre, eğitim ile uyum içinde, birlikte yaşayabilmenin kuralları öğrenilmekte, uzun ve zahmetli yaşantılarla, oluşturulan deneyimleri, kültürel birikimleri gelecek nesillere aktarılmakta ve geleceği düşünerek bugünden atılan adımların sürmesini sağlanmaktadır.

Değişen dünyamızda bilginin değeri önem kazanmakta, buna bağlı olarak birçok anlayış da değişmektedir. Teknoloji ilerlemekte, tüm bu değişimlere ayak uydurabilmek için toplumların insanlardan beklediği beceriler de değişmektedir. Yaşanan bu hızlı değişim, her alanda olduğu gibi eğitim alanında da gerekmektedir. Çağımızda sosyal

bilincin yükselmesi ile birlikte, insanlığın yüksek kültürel değerlerini gelecek nesillere aktarma işlevini yerine getiren eğitim anlayışı da değişim göstermiştir.

Birbirine benzer kalıplaşmış beyinlerin ve bu türden beyinler üreten eğitim sistemlerinin artık ihtiyaçları karşılamadığını fark eden ve bu sistemleri sorgulamaya başlayan toplumlar, okul kavramını tüm öğeleri ile birlikte yeniden gözden geçirmekte, eğitime, okula yeni anlamlar yüklemektedirler(Küçükyörü,2006).

Küresel dünyanın geleceğini belirleyenler, bugünün insanının hangi özellikleri taşıması gerektiğine de karar vermiş görünüyorlar. Bugünün insanları hızlı düşünen, yaratıcı, neyi öğrenmesi gerektiğini ayırt edebilen, nasıl daha kolay öğrendiğinin bilincinde, kısaca kendini iyi tanıyan, çok şey bilen değil, gereksinim duyduğu bilgiye kolayca ulaşabilen, teknolojiyi kullanabilen bireyler olarak düşünülüyor. Bu durumda eğitim anlayışları değişiyor, yarınlar için bu özelliklerde insan yetiştirmeye yöneliyor (Duman, 1998).

Bu konuda Türk Milli Eğitiminin temel amaçlarından birinin; Türk Milletinin bütün fertlerini; beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek olduğunu da, (MEB, 1995) belirtmek gerekir.

1.2. ÖĞRENME

Öğrenme sadece akademik nitelikte kurgulanmış bir konunun, ilgili yaşantılar yoluyla edinilmesi gibi dar kapsamlı bir etkinlik değildir. Belli bir dili konuşmayı öğrenmek, alışkanlıklar ve tutumlar edinmek, hatta tüm kişilik özelliklerini kazanmak öğrenmenin ürünleridir. Aynı şekilde rol örüntülerinin benimsenmesi, akıl yürütme stratejilerinin kazanılması gibi pek çok kavramda öğrenme ile ilişkilidir (Aydın, 2000).

Organizma yaşamını sürdürebilmek için, çevreye uyum sağlamada etkin olmak ve değişken çevrelerde gereksinimlerini gidermek durumundadır. Organizmaya bu esnekliği öğrenme süreci sağlar. Hiçbir canlı, temel gereksinimlerini karşılamak için çevresinden nasıl yararlanacağını öğrenmeksizin uzun süre yaşayamaz. O halde öğrenme, organizmanın ya da bireyin çevreye uyumunda temel bir araçtır (Senemoğlu, 1998). Çevre ise, insan da dahil olmak üzere her türün kendine özgü, dolayısıyla belli sınırları bulunan duyuşal evrenidir.

İnsanlar yaşamları boyunca, çevre ile etkileşimleri sonucu bilgi, beceri, tutum ve değerler kazanırlar. Öğrenmenin temelini bu yaşantılar oluşturur. Bundan dolayı öğrenme, kişilerde oluşan kalıcı değişimler olarak tanımlanabilir (Özden, 2000). Kişinin çevreyle etkileşimi, onun sürekli olarak çevresinden bir şeyler alıp vermesi demektir. Birey, çevresinden sürekli olarak kendisine ulaşan verileri değerlendirir ve bunun sonucu olarak düşünsel, duyuşsal veya davranışsal tepkilerde bulunur.

Bu şekilde bakıldığında öğrenme dinamik bir süreçtir. İnsan yaşadığı süre boyunca sürekli bir şeyler öğrenir. Diğer taraftan, öğrenme bireyde farklılaşma yaratır. Bu farklılaşma insanın davranış ve tavırlarını, belki de kişiliğini bile değiştiren bir farklılaşmadır. Yeni öğrenmeler ile kişinin kapasitesi gelişir, önceden yapamadığı bir şeyi yapabilir hale gelir, başka bir deyişle öğrenme sonucunda birey, içinde bulunduğu evrene yeni bir anlam yükler ve konumunu yeniden tanımlar.

Öğrenmeye ilişkin tanımlara bakıldığında bazı ortak özellikler bulunduğu görülecektir. Bu özelliklerden en belirgin olanı ise, öğrenme sonucu davranışta meydana gelecek değişimin yaşantı ürünü olmasıdır. Yaşantı ise bireyin çevresiyle olan etkileşimleri sonucunda oluşur. Bireyin çevre ile etkileşimleri, kalıplar halinde, katı kurallara bağlı olarak yapılan bir alış-veriş ilişkisi şeklinde olmaktan çok, etkilenen ve etkileyen, esnek ve dinamik etkileşimler biçiminde meydana gelir. Bu etkileşimler bireyin öğrenme sürecinde etkin bir yer tutmakla birlikte, öznel farklılıklar gösterirler. Bireyler ortak bir çevreyi paylaşmaları durumunda bile, olgu ve olayları içselleştirerek yaşantılar haline dönüştürürlerken, farklı yöntemler izlerler. Bu yöntemler, öğrenme sürecinin niteliğini ve bireyin öğrenmeye yaklaşımını belirleyen öğrenme biçimleridir. Bu öğrenme biçimlerini de tutumlar belirler (Eren, 2002).

1.3. AKADEMİK BENLİK

Kişinin kendini algılama ve değerlendirme biçimi “Benlik Kavramı” olarak tanımlanmaktadır(Rogers,1959; Pesen, Odabaş, Bindak, Kudu, 2005). Benlik kavramı, bir anlamda, kişinin çok çeşitli özellikler yönünden kendini değerlendirmesidir. Bireyin hangi konulardan hoşlandığı, ilgi ve yeteneklerine ilişkin doğru, gerçekçi ve zengin bir benlik kavramına sahip olması ders ve okul seçerken isabetli karar verme olasılığı artırır.

Eğitim sistemimizde öğrenciler ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinin sonunda en önemli kararlarını üniversitede program seçerken vermektedirler. Öğrencileri yetenek ve ilgilerine uygun alanlara yönlendirirken not ortalamaları ve danışman öğretmen-sınıf öğretmeni-gözlemleri yanında ölçme araçlarının sonuçları da etkili olmaktadır.

Akademik benlik; fiziksel, sosyal ve değişken benlik gibi benliğin alt oluşumlarından biridir (Marsh,1997). Fiziksel benlik cinsiyet, boy ve kilo gibi bireyin fiziksel özelliklerinin davranışlarındaki etkileşimini oluştururken; sosyal benlik çevremizdeki diğer kişilerle nasıl ilişki kurduğumuzu, değişken benlik ise belirsizlik ve olağandışı uyarıcılara verdiğimiz tepkileri yönlendirir.

Değişime dirençli faktörlerden birisi ve belki de en önemlisi, öğrencilerin kendilerine ilişkin yargılarıdır. Bu yargılar toplamı öğrenenlerin ilerideki başarı ya da başarısızlık beklentilerinin bir ifadesi olan "akademik benlik" kavramını biçimlendirir. Ancak bu kavramı örüntüleyen yaşantılar, öğrencilerde çoğunlukla doğru olmayan yargıların oluşmasına yol açar. Eğitim tarihi yanlış yargılarla oluşturulmuş "akademik benlik" kavramının başarısızlığa yönelttiği öğrencilerle doludur. Daha önce de belirtildiği gibi öğrenme biçimleri sabit ve değişmez unsurlar olmamakla birlikte, değişimleri zaman alır. Bunun için öğrencilerin öğrenme biçimlerinin mevcut öğretim yöntem ve stratejilerine uyum sağlamasını beklemek, özellikle de temel eğitim düzeyinde zaman kaybına ve olumsuz sonuçlara yol açabileceği gibi, bu süre içerisinde öğrenciler olumsuz bir "akademik benlik" kavramına sahip olabilirler. Bu nedenle öğretim yöntem ve stratejilerinin, sınıf ortamlarının, materyallerin öğrencilerin öğrenme biçimi tercihlerine

göre seçimi ve düzenlenmesi, onların mevcut düzene uyum sağlamalarını beklemekten daha kolay ve ekonomik bir yol olarak görünmektedir (Eren, 2002).

1.4. TUTUM

Bireyin çevresindeki herhangi bir konuya karşı sahip olduğu bir tepki ön eğilimini ifade eden tutum, bireyin davranışlarına yön veren ve karar verme sürecinde yanlılığa neden olan bir olgudur. Bireyin tutumları gözle görülemez; fakat onun davranışlarına bakarak bir objeye ilişkin tutumu hakkında bilgi sahibi olunabilir. Eğer bir obje ya da olaya karşı geliştirilen tutum olumlu ise, onunla ilgili kararların olumlu olma olasılığı daha yüksektir. Bu nedenle tutumlar, geleceğe yönelik bir karar niteliği taşımaktadır (Tavşancıl, 2002; Ülgen, 1995).

Genel olarak tutum, duygusal içerikli fikirler, inançlar, ön yargılar, eğilimler, değerlendirme ve hazır olma durumu gibi kavramlarla tanımlanmaktadır (Kadhiravan ve Balasubramanian, 1999). Bir kişi, olay ya da davranış hakkında olumlu ya da olumsuz davranışta bulunma eğilimleri olan tutumlar, insanların olayla ilgili doğrudan deneyimleri, ya da gözlemleri ve edindiği bilgiler aracılığı ile öğrenilebilir (Hatzios, 1996).

Eğitim ve öğretim sürecinde de tutumların ölçülmesi, öğrenenin belli zaman birimindeki tutumlarını tespit ederek ilerideki davranışını tahmin etmek, içinde buldukları koşullarla ilgili tutumlarını saptamak, tutumlarını değiştirmek ya da yeni tutumlar oluşturmak üzere öğrenenlerin mevcut tercihlerini öğrenmek gibi çeşitli açılardan yarar sağlamaktadır. Böylelikle bireylerin davranışlarının bilimsel olarak betimlenmeye çalışılması, davranışı yordama yoluyla daha iyiye doğru yönlendirmeye imkan sağlamaktadır (Baysal ve Tekarslan, 1998; Öner, 1997).

Buna paralel olarak yapılan çalışmalar da, öğrencilerin tutumlarının, onların okul başarıları üzerinde rol oynayan en önemli faktörlerden birisi olduğunu göstermektedir. Okula karşı olumlu tutuma sahip öğrenciler olumsuz tutuma sahip öğrencilere göre daha

fazla başarı göstermekte ve böylelikle eğitim programından daha fazla kazanç sağlamaktadır (McCoach, 2002).

Eğitim programına ilişkin tasarının hazırlanmasında genel hedeflerin oluşturulması; toplumun, konu alanının ve bireyin, yani öğrencinin analiz edilmesi ile gerçekleştirilir (Erden, 1998). Öğrencinin analiz edilmesinde de öğrencilerin ihtiyaçlarının, geçmiş yaşantılarının ve öğrenme stillerinin yanı sıra, çeşitli konularla ilgili tutumlarının da dikkatle incelenmesi gerekmektedir.

Çünkü öğrencilerin tutumları, tıpkı diğer bireysel özelliklerinde olduğu gibi eğitim programının en önemli girdileridir. Maxwell (2002)'e göre bir işin başlangıcındaki tutumumuz, o işin sonucunu, diğer bütün etkenlerden daha fazla etkiler. Bir öğrencinin çeşitli derslere ilişkin tutumu, ders çalışmaya ilişkin tutumu, öğretmenine, arkadaşlarına ve devam ettiği okula ilişkin tutumu onun öğrenmesini etkileyeceğinden programın başlangıcında o alana ilişkin tutumun ölçülmesi, tutuma ilişkin kazandırılmak istenen amaçlara ulaşılmasında yol gösterici olmaktadır.

Öğrencilerin tutumlarının ölçülmesi, sadece programın başında değil aynı zamanda süreç içerisinde ve programın sonunda da gerçekleştirilebilir. Böylelikle süreç içerisinde gerçekleştirilen öğrenme ve öğretme etkinliklerinin öğrencilerin tutumunu ne derece değiştirdiği, öğrenenlerin ürün olarak ortaya koyduğu duyuşsal özellikler ile sürecin başındaki duyuşsal özellikleri arasında ne gibi bir farklılık olduğu yani uygulanan programın etkililiği tespit edilmiş olunur.

Bir öğretim uygulaması, hedef kitlesi olan öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, toplumsal ve fizyolojik özelliklerini ve bu özelliklere dayalı gereksinimleri dikkate alabildiği ölçüde başarılı olabilir (Kuzgun ve Deryakulu, 2004).

Bu çalışmada da öğrencilerin tutumlarının incelenmesi amaçlanırken bu tutumları değiştiren etkenlerin ne olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin tutum ve akademik

benliklerinin öğrenmede ve ders başarısındaki etkilerinin incelenmesi dersin daha kolay anlaşılmasında etkili olacaktır.

1.5. COĞRAFYA NEDİR?

Coğrafya Eski Yunanca Dünyanın tasviri (ge = yer ve graphe = tasvir) veya benzer bir şekilde Latin dilinde (geo = yer ve grapho = tasvir) anlamına gelen iki sözcüğün birleşmesinden meydana gelmiştir (Tanoğlu 1964).

Coğrafya, coğrafyacı coğrafi gibi terimlerin farklı dillerdeki yazılış ve söylenişinde görülen büyük benzerlik terimin tek bir kaynaktan dünya dillerine yazılmış olabileceği düşüncesini çağırıştırır ki temelde bu düşünce doğrudur(Doğanay,1993).

Coğrafya her biri başka disiplinin objesini teşkil eden çeşitli olayları alfabetik sıra yerine bölge, memleket ve kendine göre sıralayan ve bunlar hakkındaki izahati diğer ilimlerden alan bir lügat yahut bir ansiklopedi değildir. En eski insan bilgilerinden biri olan coğrafya asırlar boyunca böyle idi. Fakat modern coğrafyanın başlıca kurucuları sayılabilecek Almanya’da Humboldt, Ritter Richthofen, Ratzel, Hettler, Philippon; Fransa’da Vidal de La Blanche, Brunches, Remangeon, De Martonne, Cholley, Max Sorre, Blanchard, ABD’de; Davis, Semple; İngiltere’de Mackinder, ,Herbertson ;İtalya’da Marinelli; Rusya’da Voeikof gibi bilim adamları ve büyük coğrafyacıların bir asırdan fazla bir zamandan beri devam eden çalışmaları ve yayınları sayesinde coğrafya için bu eski devir artık kapanmıştır. Coğrafya gördüğümüz gibi kendine ait tetkik alanı yine kendine ait objesi ve metodu ile ilmi felsefesi; fakat aynı zamanda bu bilimin orjinalitesini meydana getiren tasviri ve realist karakterlerde otonom ve izahi bir bilim başına eklenen fiziki beşeri ve mevziden başka tarihi siyasi içtimai, iktisadi, zirai, ticari, nüfus, yerleşme, ulaşım gibi çeşit çeşit ve pek çok sıfat ve isme rağmen bir bütün ve tek bir disiplindir(Tanoğlu, 1964).

Günümüzde ise Coğrafya, hem doğal ortamın özelliklerini açıklayan hem de doğa ile insan arasındaki ilişkileri inceleyen bilim dalı olarak açıklanmaktadır(Atalay 2006). Atalay ’a göre coğrafyanın iki ana dalı vardır. Bunlardan fiziki (doğal) coğrafya; dünyanın tamamı veya herhangi bir bölgesinin yüzey şekilleri, iklim, bitki örtüsü ve

toprağı hakkında bilgi edinmemize yardımcı olur. Beşeri ve ekonomik coğrafya ise doğal ortamla insan arasındaki ilişkileri ortaya çıkarır.

De Martonne, “Coğrafya fiziki, hayati ve beşeri olayların yeryüzünde dağılışı durumlarıyla, bu dağılışın nedenleri ve bu olayların yerel ilişkilerini inceler” demiştir.(De Martonne, E;Sevimli,2003:10)

Temel olarak coğrafyaya duyulan isteğin nedeni ise; insanın kendi yapısında bulunan, kendilerinkinden başka ülkeler, yerler hakkındaki eski ve giderilemez merakın ürünüdür şeklinde açıklanır (Tümertekin, 1998).

Greg ve Leinhardt (1994) coğrafyayı 4 özellikle karakterize edilen bir disiplin olarak tanımlanmaktadır. Birincisi bir yere eşsiz bir karakter kazandıran yeryüzü üzerindeki dağılımdır. (Örneğin dağlar, nehirler, denizler vb..) ikincisi bazı şeylerin oldukları yerlerde ve zamanda neden ve nasıl meydana geldiğini anlamaktır (Örneğin volkanlar gibi) Üçüncü meydana gelen olayların diğer olaylarla ilgisi ve bağlantısıdır. (Örneğin yağmur ormanlarının tahribi. Sonucusu ise coğrafyanın haritalar ile bilgilerin ve fikirlerin iletişimini sağlamasıdır. Bu dört özellik birbiri ile çok çeşitli yollardan etkileşim içindedir.

Coğrafyadan sağlanan bilgilerle toplumsal yaşam ekonomi ve kültürle ilgili çok çeşitli genellemeler ulaşmak mümkündür. Coğrafya konularının öğrenciler için anlamlı ve yararlı olması için coğrafya derslerinde kavram, ilke ve genellemelerin öğretimine açıklık vermek gerekir (Erden 1998).

1.6. COĞRAFYA EĞİTİMİNİN VE ÖĞRETİMİNİN GENEL AMAÇLARI

Coğrafya öğretim disiplini kavramı, belirli bir alandaki araştırma ve inceleme deneyimleri sonucu geliştirilmiş bilgilerin öğrenilmeye uygun biçimde düzenlenmiş durumunu ifade etmektedir. Bu bilgi kategorisinin özgün yönlerini inceleme konusu yaptığı olay ve olgular, bunları incelemede kullandığı teknikler yanıtlamaya çalıştığı

sorular, alana özgü kavramlar, ilgilenilen duyuşsal izlenimlerin anlamsal yapısı, alanda oluşturulan iletişim formları ve alanın estetik özelliği gibi hususlar belirlemektedir.

Bu nedenle herhangi bir disiplin öğretiminde önce esas alınacak genel amaçlar belirlenir. Coğrafya öğretimi ile öğrenci;

- Coğrafyanın kavramsal ve kurumsal çerçevesini kavrayarak coğrafi bilginin oluşum sürecinde başvuru araştırma ve sunum tekniklerini kullanır
- İnsan ve doğa ilişkisi çerçevesinde coğrafi sorgulama becerileri kazanır.
- Evrene ait temel unsurları yaşamla ilişkilendirir
- Doğa ve insan sistemlerinin işleyiş ve değişimini kavrar
- Yakın çevresinden başlayarak ülkesine ve dünyaya ait mekânsal değerlere (doğa ve insanın ürettikleri ve biriktirdikleri sahip çıkma bilincini geliştirir.
- Ekosistemin işleyişine yönelik sorumluluk bilinci geliştirir.
- Doğa ve insan sistemlerinin ürettiği değerlerin uyumlu birlikteliği ve sürekliliği için mekânsal planlamanın önemini kavrayarak insan ve doğal kaynakların kullanımında “tasarruf bilinci” geliştirir.
- Mekânsal süreçlerin yerel ve küresel etkileşim içinde olabileceğini irdeler.
- Kalkınma süreçlerinin doğayla uyumlu kılınmasının önemini kavrar.
- Doğal afetler ve çevre sorunlarını değerlendirerek korunma ve önlem alma yollarına yönelik uygulamalar geliştirir.
- Ülkelerin oluşturdukları bölgesel ve küresel düzeyde etkin olan çevresel, kültürel, siyasi ve ekonomik örgütlerin coğrafi açıdan uluslar arası ilişkilerdeki rolünü kavrar.
- Bölgesel ve küresel ilişkiler açısından Türkiye'nin konum özelliklerini kavrayarak sahip olduğu potansiyellerle coğrafi bir birikim ve sentez ülkesi olduğunun bilincine varır.
- Coğrafi değerlerin “vatan bilincinin” kazanılmasındaki önemini özümser. (MEB 2005).

2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu araştırma lise birinci sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine karşı akademik benlik ve tutumlarını etkileyen bazı değişkenleri incelemek amacıyla yapılmıştır.

Bloom okuldaki öğrenmelerin % 25'inin duyuşsal giriş özellikleriyle açıklanabileceğini ve bu özelliklerin öğrencinin hangi şartlarda öğrenme ünitesini öğrenmeye girişeceğini belirlediğini belirtmiştir(Bloom1998:202).

Tutumlar bireylerin herhangi bir nesne, insan ve konulara ilişkin olumlu veya olumsuz davranışları kapsamaktadır.(Petty ve Cacioppo1996;Gable,1986). Bu noktada tutum bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarıyla davranışın önemli bir açıklaması olarak görülmektedir(Ekici,2003).

Bu nedenle coğrafya dersine karşı olumlu tutum geliştirilmesinin dersin daha iyi öğrenilmesinde önemli olduğu görülmüştür.Tutumlar bireyin geçmişten getirdiği yaşantılarla oluşur.

Olumsuz tutumların olumluya dönüşmesi de yine bu tutumların nedenlerinin bilinmesiyle gerçekleşir. Bu nedenle öğretmenlerin tutumları ölçmesi ve buna göre öğretim stratejileri belirlemesi dersin daha iyi kavranmasını sağlar.

3. PROBLEM CÜMLESİ

Araştırmada şu problem cümlesine yanıt aranmaya çalışılacaktır: “ Lise 1. sınıf öğrencilerinin Coğrafya dersine yönelik akademik benlik ve tutumları coğrafya dersi başarısında etkili midir? (İzmir/Konak ilçesi örneği)

4. ALT PROBLEMLER

Bu probleme dayalı olarak araştırmada aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1- Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, coğrafya dersine karşı tutumları, **cinsiyete** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2- Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, coğrafya dersine karşı tutumları, **okudukları liseye göre** anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3- Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, coğrafya dersine karşı tutumları, **coğrafya dersindeki başarılarına** göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

4- Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, coğrafya dersine karşı tutumları, **annelerinin eğitim düzeylerine göre** anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

5- Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, coğrafya dersine karşı tutumları, **babalarının eğitim düzeylerine göre** anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

6- Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, akademik benlikleri, **cinsiyete göre** anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

7- Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, akademik benlikleri, **okudukları liseye göre** anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

8- Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, akademik benlikleri, **coğrafya dersindeki başarılarına göre** anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

9- Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, akademik benlikleri, **annelerinin eğitim düzeylerine göre** anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

10- Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, akademik benlikleri, **babalarının eğitim düzeylerine göre** anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

5. SAYILTILAR

5.1. Anket ve ölçeklere deneklerin verdikleri cevaplar onların gerçek görüş ve düşüncelerini yansıtmaktadır.

5.2. 1.dönem karne notunun ders başarısını yansıttığı kabul edilmiştir.

6. SINIRLILIKLAR

Bu araştırmanın sınırlılıkları şöyle sıralanabilir:

6.1. Araştırma, 2005- 2006 öğretim yılı ikinci yarısında, Konak ilçesinde coğrafya dersini okuyan öğrencilerle sınırlıdır. Sonuçlar, aynı ve benzer özelliği taşıyan lise öğrencilerine genellenebilir.

6.2. Bulgular, Coğrafya dersi tutum ölçeği ve akademik benlik ölçeğinin analizleriyle sınırlıdır.

7. TANIMLAR

Araştırmada geçen bazı terimlerin araştırma kapsamında yüklendiği anlamlar aşağıda açıklanmıştır..

Coğrafya: Hem doğal ortamın özelliklerini açıklayan hem de doğa ile insan arasındaki ilişkileri inceleyen bilim dalıdır.

Eğitim: İstendik davranış oluşturma ya da istendik davranış değiştirme sürecidir

Akademik benlik: Bireyin sahip olduğu bilimsel bilgi birikimi ve bu bilimsel bilgi birikiminin söz konusu bilimle etkileşimleridir

Tutum: Bireyin çevresindeki herhangi bir konuya karşı sahip olduğu bir tepki ön eğilimidir.

Ders başarısı: Bir öğrencinin yıl sonunda 5'lik sistemden aldığı nottur.

Okul türü: Konak ilçesi sınırlarındaki lise türlerini ifade eder

Karne notu: Öğrencilerin bir dersteki yıl içindeki tüm notlarının yıl sonundaki aritmetik ortalamasıdır

Öğrenim durumu: Kişilerin en son mezun oldukları okulu ifade eder.

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Sevimli: “Farklı programlar uygulanan orta öğretim kurumlarındaki birinci sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine ilişkin tutumları ve bunların karşılaştırılması” isimli yüksek lisans tezinde Anadolu liselerinin normal, meslek ve süper liseler içinde en yüksek oranda olumlu tutuma sahip lise türü olarak görülmektedir. En olumsuz tutuma ise meslek lisesi öğrencileri sahiptir (Sevimli,2003).

“Lise 1. sınıf öğrencilerinin Coğrafya dersinden beklentileri” isimli çalışmada Kurt; normal liselerde öğrenim gören öğrencilerin Anadolu liselere göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre, anne ve baba eğitim düzeyleri düşük olan öğrencilerin, yüksek olan öğrencilere göre coğrafya dersinden beklentileri daha fazla olduğunu ifade etmiştir(Kurt,2002).

Özkılıç, Kara kuvvetleri orta dereceli askeri lise öğrencilerinin Coğrafya dersine ilişkin tutumları isimli çalışmasında askeri lise öğrencilerinin coğrafya dersine sıkılmadan zevkle çalıştıklarını ve bu dersin zevkli geldiği konusunda olumlu tutuma sahip olduklarını ancak coğrafya dersinin çok gerekli olmadığı konusunda olumsuz tutuma sahip olduklarını ortaya koymuştur(Özkılıç,2003).

“Cinsiyet, sınıf düzeyi ve başarı durumlarına göre ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının ölçüldüğü çalışmasında Özkal; erkeklerin kızlara göre başarı düzeyi yüksek öğrencinin başarı düzeyi düşük öğrenciye göre daha olumlu tutum içerisinde (Özkal ve Çetinkaya, 2006).

Demirkaya ve Arıbaş Sosyal bilgiler öğretmenliği üçüncü sınıf öğrencilerinin Coğrafya dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi isimli çalışmalarında Sosyal bilgiler öğrencilerinin coğrafya dersine karşı tutumlarının genelde olumlu olduğu ifade edilmiştir. Öğrencilerin coğrafya dersine karşı tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığını tespit etmişlerdir. Buna karşın 1. öğretimde okuyan öğrencilerin coğrafya dersine daha olumlu tutum sergiledikleri görülmüştür. (Demirkaya ve Arıbaş, 2004)

Öğrencilerin Sosyal derslere yönelik tutumlarının çalışma alışkanlıkları aile etkisi ve diğer ana derslerle karşılaştırılarak incelendiği araştırmada da Corbin tarafından yapılmıştır. Araştırmaya 20 devlet lisesinde öğrenim görmekte olan 1886 lise öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucunda Sosyal dersler İngilizce ile karşılaştırıldığında not söz konusu olduğunda öğrenci tutumunun arttığı kız öğrencilerin Sosyal derslere karşı yönelik tutumun daha olumluyken üst sınıflarda bunun azaldığı anne babanın öğrencinin Sosyal derslere yönelik tutumunu şekillendirmede büyük etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.(Corbin,1997).

Acar, “İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi” isimli çalışmasında; ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumları ile cinsiyetleri, annelerinin ve babalarının öğrenim durumları, ailelerinin gelir durumları sosyal bilgiler 1. kanaat dönemi karne notları ve buldukları okullara göre yapılan analizler sonucunda anlamlı bir farklılaşmanın var olup olmadığı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda öğrencilerin Sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumları ile babalarının öğrenim durumları ve Sosyal Bilgiler 1. kanaat dönemi karne notları arasında anlamlı bir farklılaşma ortaya çıkarılmıştır.(Acar, 2003)

Pahl ve Rohn ilköğretim 2. kademe sınıflarında öğrencilerin fen bilgisi, İngilizce veya Sosyal bilgiler dersini mi tercih ettikleri konusunda yaptıkları çalışmada 7. sınıfların sosyal bilgiler dersini 8.sınıflarında az bir farkla sosyal bilgiler dersini seçtikleri saptanmıştır(Pahl ve Rohn,1994).

Corbin, Amerika'nın Newyork şehrinde devlet liselerinde okuyan öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarını ve ders başarılarını incelediği çalışmasında sosyal bilgiler dersinde derse karşı olumlu tutum sağlayan kız öğrencilerin daha başarılı olduğu görülmüştür. Ayrıca bu derse ilgilerinin daha fazla olduğunu ifade eden öğrencilerin bu derste daha başarılı oldukları görülmüştür (Corbin,1994).

Ediger ve Marlow ise sosyal bilgiler dersinin ilköğretim birinci kademe sınıflarında daha iyi kavratılması için izlenecek yolları şu şekilde sıralamışlardır;

- 1- Bu derste harita ve küre mutlaka kullanılmalıdır.
- 2-Yeni öğretim metodları takip edilmelidir.
- 3-Konular mutlaka somut örnekler verilerek anlatılmalıdır
- 4-Derslerde mutlaka materyal geliştirilmelidir.
- 5-Sınıfta demokratik tutum sergilenmeli
- 6-Konularla ilgili güncel örnekler verilmeli.

Chloda ve Byford yaptıkları araştırmada öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarını incelemişlerdir. Bu çalışmada 8. ve 11. sınıf öğrencileriyle çalışılmıştır. Araştırma sonucunda orta ve lise öğrencilerini pozitif davranışlara yöneltmede aktif öğrenme ve öğretmen motivasyonunun etkili olduğu öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinin yararlılığına ilişkin algılamalarının olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca araştırma sonucunda Sosyal derslere yönelik tutumlarının önceki araştırmalara göre daha olumlu olduğu görülmüştür(Chloda ve Byford, 2004).

Aşçı; “Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Öğrenci Tutumları ve Akademik Başarı arasındaki İlişkiler” isimli araştırmasında, İzmir ili Buca ilçe merkezindeki İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesini amaçlamıştır. Yapılan bu araştırma ile ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ile cinsiyetleri, annelerinin ve babalarının öğrenim durumları, ailelerinin gelir durumları, Sosyal Bilgiler Birinci Kanaat Dönemi karne notları ve buldukları okullara göre yapılan analizler sonucunda anlamlı bir farklılaşmanın var olup olmadığı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumları ile cinsiyetleri, annelerinin öğrenim durumları, aylık gelirleri ve buldukları okullara göre anlamlı bir farklılaşma ortaya çıkmamıştır. Ayrıca öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine

ilişkin tutumları ile babalarının öğrenim durumları ve Sosyal Bilgiler Birinci Kanaat Dönemi karne notları arasında anlamlı bir farklılaşma ortaya çıkarılmıştır (Aşçı, 2004).

Akkoyunlu, ortaöğretim 10. sınıf öğrencilerinin seçtikleri alanlara göre öğrenme ve ders çalışma stratejileri matematik dersine yönelik tutumları ve akademik başarıları üzerine bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda kız öğrencilerin matematikteki akademik başarılarının erkek öğrencilerin akademik başarılarından daha yüksek olduğu öğrencilerin akademik başarılarına göre matematik dersine yönelik tutumlarının olumlu yönde yüksek olduğu, öğrencilerin seçtikleri alanlara göre matematik dersine yönelik tutumları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur (Akkoyunlu, 2003).

Kaiser, tarafından kız ve erkek öğrencilerin matematik dersine ilişkin tutumlarını araştıran deneysel bir çalışma yapılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre birçok konuda cinsiyette erkek öğrenciler lehine anlamlı fark bulunmuştur. Bunlar matematiğe ilişkin ilgi matematik aktiviteleri gerçek yaşamdan alınan matematik problemleri ve matematik içeren meslekleri tercih etmeleridir(Kaiser,1993).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni ve örneklemini ile araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanmasında izlenen yol ve verilerin çözümlenmesinde uygulanan istatistiksel işlemler üzerinde durulmuştur.

1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada, İzmir Konak İlçesi lise 1.sınıf öğrencilerinin coğrafya dersindeki tutumlarını ve öğrencilerin akademik benliklerini ölçmek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri; geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Tarama modellerinden ilişkisel tarama modelleri ise iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 1998).

Araştırma kapsamına alınan öğrenciler kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmıştır. Onları herhangi bir şekilde etkileme ve değiştirme çabası gösterilmemiştir.

2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni İzmir ili Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinden oluşmaktadır. Coğrafya dersi tüm liselerde 9. sınıfta, iki yarıyıldan okutulmaktadır. Naci Şensoy Lisesi, süper ve normal olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Her iki bölümde de sınıflar

ortalama 25'er kişidir. Araştırmanın yapıldığı diğer okullar ise Şehit Erkan Özcan Lisesi ve Konak Anadolu Lisesidir. Araştırmanın yapıldığı 2005–2006 öğretim yılı, ikinci yarıyılında, araştırmanın yapıldığı okullar alan örneklemeyle belirlenmiştir, evrenin tümüne ulaşılmıştır. Örnekleme oluşturan öğrencilerin cinsiyetlerine göre sayısal dağılımı Tablo III.1’de, lise türüne göre sayısal dağılımı Tablo III.2’de verilmiştir.

Tablo III.1 Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	F	%
Kız	129	56
Erkek	101	44
Toplam	230	100

Tablo III.2 Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Öğrencilerin Lise Türüne Göre Dağılımı

Lise Tür	F	%
Normal Lise	145	63
Anadolu Lisesi	62	27
Süper Lise	23	10
Toplam	230	100

Tablo III.1’e göre, örneklem grubu: 129 kız (%56), 101 erkek (%44) olmak üzere toplam 230 öğrenciden oluşmaktadır. Tablo III.2’ye göre ise bu 230 öğrencinin; 145’i (%63) normal lise, 62’si (%27) Anadolu Lisesi ve 23’ü (%10) Süper Lisededir.

3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada öğrencilerin coğrafya dersine karşı tutumlarını ve akademik benliklerini belirlemek amacıyla “Coğrafya dersi tutum ölçeği” ve “ Coğrafya dersine yönelik akademik benlik ölçeği anketi” uygulanmıştır. Ölçekler araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Ölçeklerin hazırlanma sürecinde gerçekleştirilen işlemler aşağıda açıklanmaktadır.

3.1. COĞRAFYA DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği Scott L. Walker’ın 2004 yılında Teksas üniversitesi Coğrafya bölümü öğrencilerine uygulamış olduğu “Geography-related attitudes (TOGRA)” adlı ölçekten dilimize çevrilerek lise öğrencilerine uyarlanıp maddeler eklenmiştir.

Ölçek ilk etapta 38 soru olarak hazırlanmış olup, uzman görüşlerine başvurulmuş, güvenilirlik ve geçerliliği test edilmiştir. Deneme uygulamasında kullanılan ölçekler üzerinde faktör analizi yapılmıştır. Hazırlanan 40 maddelik ölçekte, faktör yük değeri 0.60’in altında olan maddeler ölçekten çıkarılarak, ölçek 22 maddeye düşürülmüştür.

Tablo III.3 Naci Şensoy Lisesinde Lise birinci sınıfta okuyan 190 Öğrenciye Tarafından uygulanan Mart 2006 tarihli anket sonuçlarına göre Ortaya çıkan Coğrafya dersi tutum ölçeği maddelerin faktör yük değerleri.

Madde No	Madde faktör yük değeri	Madde No	Madde faktör yük değeri	Madde No	Madde faktör yük değeri	Madde No	Madde faktör yük değeri
1	.608	11	.598	21	.562	31	.598
2	.779	12	.771	22	.635	32	.628
3	.650	13	.647	23	.562	33	.567
4	.632	14	.578	24	.722	34	.507
5	.712	15	.654	25	.658	35	.580
6	-	16	-	26	.652	36	-
7	.489	17	.636	27	.625	37	-

8	.775	18	.632	28*	.423	38	-
9	.672	19	.526	29	.578		
10	.634	20	.635	30	.654		

5.3. COĞRAFYA DERSİNE YÖNELİK AKADEMİK BENLİK ÖLÇEĞİ ANKETİ

8 soruluk coğrafya dersine yönelik akademik benlik ölçeği anketi, Nurullah Tezcan'ın (2003) "İzmir merkez liseleri 1. sınıf öğrencilerinin biyoloji dersine yönelik akademik benlik ve tutumları ve bu dersteki başarıları" adlı çalışmasından coğrafya'ya uygulanarak alınmıştır. Akademik benlik ölçeği sorularında öğrencinin öz değerlendirmesi temel alınmıştır.

Testte soru sayısının sekiz olarak belirlenmesinin nedeni, ders süresinin bu soru sayısı için yeterli olmasıdır. Alınan uzman görüşlerine göre, soruların çözümünde kullanılan yöntemlerin bazılarının yaratıcı, bazılarının ise aktif öğrenmeye uygun olduğu ifade edilmiştir.

6. VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Coğrafya Dersi Tutum Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliği Mart 2006'da Naci Şensoy Lisesi 9.Sınıf öğrencilerinden oluşan 190 kişilik bir gruba uygulanarak yapılmıştır. 2006 Nisan ayında ise güvenilirliği test edilen tutum ölçeği, Naci Şensoy Lisesi, Şehit Erkan Özcan Lisesi ve Konak Anadolu Lisesi okullarında toplam 230 öğrenciye uygulanmıştır. Aynı uygulamada Akademik benlik ölçeği verileri de alınmıştır.

Toplanılan veriler 2006 yılının nisan ayından itibaren, SPSS ortamına aktarılmış ve korelasyon ve T testi gibi uygulamalar Haziran 2006 dönemi içerisinde bitirilmiştir.

7. VERİLERİN ANALİZİ

Uygulanan ankette elde edilen veriler Tutum ve akademik benlik ölçeği uygulanarak elde edilmiştir. SPSS 13 programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

7.1. COĞRAFYA DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Araştırmanın verileri SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz yapılırken, Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği'nin verileri Çizelge III.4'deki gibi kodlanmıştır:

Çizelge III.4 Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği verilerinin kodlanması

Olumlu maddelerde		Olumsuz maddelerde	
Tamamen Katılıyorum	(5)	Tamamen Katılıyorum	(1)
Katılıyorum	(4)	Katılıyorum	(2)
Kararsızım	(3)	Kararsızım	(3)
Katılmıyorum	(2)	Katılmıyorum	(4)
Hiç Katılmıyorum	(1)	Hiç Katılmıyorum	(5)

Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği ile toplanan verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistik teknikleri (frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma) uygulanmıştır. Daha sonra elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 22, en yüksek puan 110'dur. Bireyin bu ölçeğe ilişkin puanının yüksek oluşu, coğrafya dersine karşı olumlu tutuma sahip olduğu anlamına gelmektedir.

7.2. COĞRAFYA DERSİNE YÖNELİK AKADEMİK BENLİK ÖLÇEĞİ ANKETİ

Coğrafya dersine yönelik akademik benlik ölçeği anketi değerlendirilme ölçütleri; araştırmacı tarafından değerlendirilmiştir. Verilerin analizleri yapılırken öz değerlendirme amaçlı soruların, her biri kendi içerisinde gruplandırılarak ankete katılan

öğrenciler soru bazında değerlendirilmiştir. Değerlendirmede puanlar başarı ölçütüyle değil, ankete katılan diğer öğrencilere göre karşılaştırmalı olarak derecelendirilmiştir.

Araştırmada, istatistikler önemlilik düzeyi 05 kabul edilmiştir. Bu analiz yöntemiyle elde edilen bulgular, araştırmanın “Bulgular” bölümünde tablolarla gösterilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUMLAR

Tablo IV.1’de Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, coğrafya dersine karşı tutumları, cinsiyete göre frekans ve yüzdeleri sunulmuştur.

Tablo IV.1 Örneklenen Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin cinsiyet dağılımı

CİNSİYET	Sayısı	%
Kız	129	56
Erkek	101	44
Total	230	100

Tablo IV.1’e göre; Örneklemede kullanılan Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin %56’sı kız , %44’ü ise erkektir.

1. BİRİNCİ ALT PROBLEM

Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, coğrafya dersine karşı tutumları, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo IV.2 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin cinsiyete göre toplam tutumları

Tablo IV.2.1 Grup İstatistikleri

	CİNSİYET	sayı	Ortalama	Standart sapma	Standart anlamlılık hatası
Toplam	Kız	129	77,7752	13,72113	1,20808
	Erkek	101	82,6832	13,74622	1,36780

Tablo IV. 2.2 Bağımsız Örnek T-testi

	Levene Testi		Eşit Anlamlılıkta T-Testi						
	F	Sig.	t değeri	df	Anlamlılık düzeyi (p)	Anlam farkı	Standart anlamlılık hatası	95% Güvenilirlik	
Normal Dağılım	,035	,852	-2,690	228	,008	-4,90797	1,82451	-8,50303	-1,31291
Normal Olmayan Dağılım			-2,689	214,767	,008	-4,90797	1,82492	-8,50502	-1,31093

Tablo IV. 2.1 ve Tablo IV. 2.2 de; $p < 0.05$ ilişkisine göre erkek ve kız öğrencilerin coğrafya dersine olan toplam tutumlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği ($p = 0.008$) tespit edilmiştir.

Tutum ölçeğindeki 22 soruya verilen yanıtların toplam tutum değerleri ile cinsiyet arasındaki ilişki, bağımsız örnek t-test uygulaması ile test edilmiştir.

Buna göre, erkek öğrencilerin Coğrafya dersine olan tutumları (82,6832) kız öğrencilere göre (77,7752) daha olumludur. Bu bulgu coğrafya dersine yönelik tutumlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğunun bir diğer göstergesidir.

Corbin'in ABD'de ilköğretim okullarında yaptığı çalışmada sosyal bilgiler dersine kız öğrencilerin daha olumlu bir tutum sergilediği görülmüştür(1994).

Özkal'ın , yine ilköğretim okullarındaki yaptığı çalışmada ise erkek öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik daha olumlu tutum içerisinde olduğu ortaya konmuştur.

Acar'ın yaptığı çalışmada da erkek öğrencilerin sosyal bilgiler dersine daha olumlu tutum sergiledikleri görülmüştür.

Bu sonuçlardan yola çıkarak erkek öğrencilerin ülkemizde sosyal bilgiler ve coğrafya dersine karşı daha olumlu tutuma sahip olduğu ortaya konmaktadır.

2. İKİNCİ ALT PROBLEM

Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, coğrafya dersine karşı tutumları, okudukları liseye göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo IV.3 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin okudukları liseye göre toplam tutumları

Tablo IV.3.1 ANOVA ANALİZİ

	Kareler toplamı	serbestlik derecesi	Kareler ort.	F değeri	P< değeri
Gruplar arası	794,399	2	397,200	2,070	,129
Grup içi	43564,488	227	191,914		
Toplam	44358,887	229			

Tablo IV. 3.1 'e göre öğrencilerin okudukları lise türü ile coğrafya dersine olan toplam tutumları arasında **F (2-227)** ilişkisine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. (**F = 2.070**) Başka bir deyişle öğrencilerin coğrafya dersine olan tutumları okudukları lise türüne bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Birimler arasındaki farkların hangi okul türleri arasında olduğunu bulmak amacıyla uygulanan Scheffe testi sonuçları Tablo IV. 3.2 de gösterilmiştir.

Tablo IV.3.2 SCHEFFE ANALİZİ

	LİSE TÜRÜ	sayı	Alpha 05' e göre
SCHEFFE (a,b)	Süper Lise	23	74,3913
	Normal Lise	145	80,4000
	Anadolu Lisesi	62	80,8871
	Sig.		,086

Okul türü ile öğrencilerin coğrafya dersine olan toplam tutumları arasındaki ilişkileri saptayabilmek amacıyla ANOVA testi ve lise türleri arasındaki farkın kaynağını bulmak amacıyla da Scheffe testi uygulanmıştır.

Tablodaki Normal ve Anadolu liselerinin; alpha değerleri **80,4000 ve 80,8871** iken Süper lisedeki öğrencilerin alpha değeri **74,3913** olarak tespit edilmiştir. Buna göre Coğrafya dersine olan öğrenci tutumları Normal ve Anadolu Liselerinde, Süper Liselere göre çok daha olumludur

Sevimli'nin okul türlerine göre coğrafya dersine yönelik tutumlarını incelediği çalışmasında normal ve Anadolu liselerinin coğrafya dersine karşı daha olumlu tutuma sahip olduğu saptanmıştır. Bu da gösteriyor ki Süper liseler coğrafya dersine karşı daha olumsuz bir tutuma sahiptir; bunda süper liselerin okullarından beklentilerinin daha fazla olması etkilidir (Sevimli,2003).

3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEM

Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, coğrafya dersine karşı tutumları, coğrafya dersindeki başarılarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

xTablo IV.4 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin coğrafya dersindeki başarılarına göre tutumları

Tablo IV.4.1 ANOVA ANALİZİ

	Kareler toplamı	Serbest lik derece si	Kareler ort.	F	Sig.
Gruplar Arası	1019,536	4	254,884	1,323	,262
Grup İçi	43339,351	225	192,619		
Toplam	44358,887	229			

Öğrencilerin coğrafya dersindeki başarıları ile derse olan tutumları arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir. ($F = 1.323$) $F(4 - 225)$ ilişkisine göre öğrencilerin coğrafya dersine olan tutumları, coğrafya dersindeki başarıları arasında anlamlı bir değişme yoktur. Bu yargı örneklem oluşturan grup için geçerlidir.

Tablo IV.4.2 SCHEFFE ANALİZİ

	KARNE NOTU	Sayı	Subset for alpha = .05
SCHEFFE (a b)	Geçer	38	77,0526
	Orta	60	77,8500
	İyi	52	81,2115
	Başarısız	60	81,8333
	Pekiyi	20	82,6000
	Sig.		,543

Ancak ders notlarının arasındaki farkların anlamlılığını test etmek için yapılan Scheffe testinde notu pekiyi ve iyi olan öğrencilerin derse karşı olan tutumlarının daha olumlu olduğu; geçer ve orta notu olan öğrencilerin ise, daha olumsuz olduğu görülmektedir.

Aşçı 'nın Buca merkez ilköğretim okullarında 6. sınıf öğrencilerine yaptığı çalışmada ;Sosyal Bilgiler dersinde daha yüksek not alan öğrencilerin derse karşı daha olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür.(2004)

Tablo IV. 4.2'de ortaya çıkan ilginç bir bulgu dikkat çekicidir. Notu pekiyi olan öğrencilerin derse olan tutum dereceleri ile başarısız öğrencilerin derse olan tutum dereceleri birbirine çok yakındır.

4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEM

Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, coğrafya dersine karşı tutumları, annelerinin eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo IV.5 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin coğrafya dersindeki başarılarına göre tutumları

Tablo IV.5.1 ANOVA ANALİZİ

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ort.	F değeri	Sig.
Gruplar arası	2290,762	5	458,152	2,440	,035
Grup içi	42068,125	224	187,804		
TOPLAM	44358,887	229			

Örneklem grubundaki öğrencilerin yapılan tutum ölçeği sonucunda $F(5 - 224)$ aralığında ($F = 2.440$) değeri ile öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ve coğrafya dersine olan tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Ölçek sonuçları değerlendirilmeden önce de öngörülen bu durum, F değeri ile ölçülebilir bir veri haline dönüşmüştür. Unutulmamalıdır ki bu durum örneklem alınan öğrenci kapsamında değerlendirilmelidir.

5. BEŞİNCİ ALT PROBLEM

Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, coğrafya dersine karşı tutumları, babalarının eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo IV.6 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin coğrafya dersindeki başarılarına göre tutumları

Tablo IV.6.1 ANOVA ANALİZİ

	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ort.	F değeri	Sig.
Gruplar arası	2618,360	5	523,672	2,810	,017
Grup içi	41740,527	224	186,342		
Toplam	44358,887	229			

Bir önceki başlıkta gözlemlenen durumda olduğu gibi, örneklem grubundaki öğrencilerin yapılan tutum ölçeği sonucunda $F(5 - 224)$ aralığında ($F = 2.810$) değeri ile öğrencilerin babalarının eğitim durumuyla da coğrafya dersine olan tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

6. ALTINCI ALT PROBLEM

Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo IV.7 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişkiler.

Tablo IV.7.1 Grup İstatistikleri

	CİNSİYET	Sayı	ort	Standart sapma	Standart anlamlılık hatası
AKADEMİK BENLİK	Kız	129	29,1938	4,83005	,42526
	Erkek	101	29,7822	4,61000	,45871

Tablo IV.7.2 Bağımsız Örnek Testi

	Levene Testi		Eşit Anlamlılıkta T-Testi						
	F	Sig.	t	Serbestlik derecesi	P Anlamlılık	Anlam farkı	Standart anlamlılık hatası	95% Güvenilirlik	
Normal Dağılım	,000	,986	-,935	228	,351	-,58838	,62908	-1,82794	,65118
Normal Olmayan Dağılım			-,941	219,240	,348	-,58838	,62551	-1,82116	,64440

Tablo IV. 7.1 ve Tablo IV. 7.2 de; $p < 0.05$ ilişkisine göre erkek ve kız öğrencilerin akademik benliklerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği ($p = 0.351$) tespit edilmiştir.

Independent Sample Test sonuçlarına göre, erkek öğrencilerin Coğrafya dersi akademik benlik düzeyleri (29,7822) ile kız öğrencilerin akademik benlik düzeyleri (29,1938) birbirine çok yakındır. Bu durum öğrencilerin coğrafya dersi akademik benliklerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığını göstermektedir.

7. YEDİNCİ ALT PROBLEM

Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri okudukları lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo IV.8 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri ile okudukları lise türü arasındaki ilişkiler.

Tablo IV.8.1 ANOVA ANALİZİ

	Kareler toplamı	df	Kareler Ort.	F	Sig.
Gruplar arası	64,741	2	32,371	1,450	,237
Grup içi	5066,233	227	22,318		
TOPLAM	5130,974	229			

Tablo IV.8.2 SCHEFFE ANALİZİ

	LİSE TÜRÜ	N	Subset for alpha = .05
			1
SCHEFFE	Süper Lise	23	28,2174
	Normal Lise	145	29,3586
	Anadolu Lisesi	62	30,1290
	Sig.		,160

Akademik benlik ölçeğini oluşturan 8 sorunun toplam değerleri ile okudukları lise türü arasında $F(2 - 227)$ Aralığındaki kritere dayanarak çıkan $F = 1.450$ sonucu; bize bu iki kavramın arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir.

Ancak okul türleri arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre Normal liselerde öğrenim gören öğrencilerin akademik benliklerinin (N = 145), süper(N = 23) ve Anadolu Liselerindeki (N = 62) öğrencilere göre daha yüksek çıktığı tespit edilmiştir.

Bu durum akademik benlik testindeki soruların; sınıf içerisindeki diğer öğrenciler ile testi çözen öğrenci arasındaki ilişkiyi sınavın bir yapıda olmasından kaynaklanmaktadır. Başka bir deyişle sorular öz değerlendirme kriteri ile hazırlanmıştır. Normal liselerdeki öğrencilerin verdiği yanıtlar, süper ve Anadolu Liselerindeki öğrencilere göre daha gerçek dışıdır. Bu durum akademik benlik testini uygulayan öğretmenler tarafından da gözlemlenmiştir.

8. SEKİZİNCİ ALT PROBLEM

Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri, coğrafya dersindeki başarılarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo IV.9 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri coğrafya dersindeki başarıları arasındaki ilişkiler.

Tablo IV.9.1 ANOVA ANALİZİ

	Kareler toplamı	df	Kareler Ort.	F	Sig.
Gruplar arası	222,241	4	55,560	2,547	,040
Grup içi	4908,733	225	21,817		
TOPLAM	5130,974	229			

Tablo IV.9.2 SCHEFFE ANALİZİ

	Karne not	N	Subset for alpha = .05
SCHEFFE	Orta	60	28,8000
	Başarısız	60	28,8667
	Geçer	38	28,8684
	İyi	52	30,3654
	Pekiyi	20	31,9000
	Sig.		,077

Öğrencilerin coğrafya dersindeki başarıları ile akademik benlikleri arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir. ($F = 2.547$) $F(4 - 225)$ ilişkisine göre öğrencilerin coğrafya dersindeki akademik benlikleri, coğrafya dersindeki başarıları arasında anlamlı bir değişme yoktur.

Ders notlarına bakıldığında notlar arasındaki farkların anlamlılığını test etmek için yapılan Scheffe testinde notu orta ve başarısız olan öğrencilerin akademik benliklerinin daha yüksek olduğu; geçer ve pekiyi notu olan öğrencilerin ise, daha düşük olduğu görülmektedir.

Bu durum ders notu başarısız olan öğrencilerin öz değerlendirmelerinin başarılı olan öğrencilerden çok daha temelsiz olduğunu göstermektedir.

Kenar ve Oktay'ın "Akademik Benlik ve Akademik Başarı Arasındaki ilişki" isimli çalışmalarında, Anadolu lisesinde okuyan öğrencilere sözel ve sayısal yeteneklerinin ölçüldüğü bir test uygulamışlardır. Bu test puanları ile ders başarıları arasında pozitif ancak düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

9. DOKUZUNCU ALT PROBLEM

Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri, annelerinin öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo IV.10 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri ve annelerinin eğitim durumu arasındaki ilişkiler.

Tablo IV.10.1 ANOVA ANALİZİ

	Kareler toplamı	df	Kareler Ort.	F	Sig.
Gruplar arası	43,487	5	8,697	,383	,860
Grup içi	5087,487	224	22,712		
Toplam	5130,974	229			

Örneklem grubundaki öğrencilerin yapılan akademik benlik ölçeği sonucunda F (5 – 224) aralığında (F = 0.383) değeri ile öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ile coğrafya dersindeki akademik benlikleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Ölçek sonuçları değerlendirilmeden önce de öngörülen bu durum, F değeri ile ölçülebilir bir veri haline dönüşmüştür.

10. ONUNCU ALT PROBLEM

Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri, babalarının öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo IV.11 Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin akademik benlikleri ve babalarının eğitim durumu arasındaki ilişkiler.

Tablo IV.11.1 ANOVA ANALİZİ

	Kareler toplamı	df	Kareler Ort.	F	Sig.
Gruplar arası	16,279	5	3,256	,143	,982
Grup içi	5114,694	224	22,833		
Toplam	5130,974	229			

Annelerinin eğitim durumu ile öğrencilerin akademik benlikleri başlığında gözlemlenen durumda olduğu gibi, örneklem grubundaki öğrencilerin yapılan akademik benlik ölçeği sonucunda F (5 – 224) aralığında (F = 0.143) değeri ile öğrencilerin babalarının eğitim durumuyla da coğrafya dersindeki akademik benlikleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

1. SONUÇLAR

Coğrafya dersinin öğretimi oldukça önem taşımaktadır. Coğrafya adıyla okutulmakta olan bu ders ile bireyler ilk kez ortaöğretim kurumlarında karşılaşmaktadır. Bu alana özgü temel bilgileri öğrenciler daha önceki öğretim basamaklarında Sosyal Bilgiler adı altında okutulmakta olan dersle almaktadırlar. Bireyin bilişsel giriş davranışlarında önemli bir eksiklik bulunmaması halinde özellikle üst öğrenim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerde öğrenmenin büyük ölçüde duyuşsal giriş özelliklerinin kontrolünde olması beklenir (Pehlivan,1994)

Bu çalışmayla ortaya çıkan ilk önemli bulgu ; Konak ilçesi lise 1 öğrencilerinin, coğrafya dersine karşı tutumlarının, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiğiidir. Erkek öğrencilerin Coğrafya dersine olan tutumları kız öğrencilere göre daha olumlu olması da coğrafya dersine yönelik tutumlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğunun bir diğer göstergesidir. Bu amaçla kız öğrencilerin Coğrafya dersine karşı tutumlarının olumlu yönde gelişmesi için, kız öğrencilerin de ilgisini çekecek farklı metod ve yöntemler kullanılmalıdır.

Aynı şekilde öğrencilerin okudukları lise türü ile coğrafya dersine olan toplam tutumları arasında da pozitif bir ilişki vardır. Hatta bu Normal ve Anadolu Liselerinde, Süper Liselere göre çok daha olumludur. Bu farktan hareketle Süper Liselerde öğrencilerin daha çok fen alanlarına yönlendirilmeleri sebebiyle tutumun Normal ve Anadolu Liselerine göre daha düşük olması sonucuna ulaşabiliriz. Bu ise liselerde sosyal alanların olması

gerektiği seviyede işlenme gereğini ve başarılı öğrencilerin bu alanda desteklenmesini göstermektedir.

Lise türü ile ortaya konulan pozitif ilişkiye rağmen öğrencilerin coğrafya dersindeki başarıları ile derse olan tutumları arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Bu notların etkinliğinin dūřüklüđünün önemli bir göstergesidir. Cođrafya dersinden alınan notların , yine coğrafya dersine karşı tutumları etkilemediği görülmüş, bu notun teşvik edici olarak kullanılmaması anlamına gelmektedir. Öđretmenler pozitif pekiştireç kullanmalı ve öğrenciye başarıya teşvik etmelidir.

Araştırma ayrıca ebeveyn öğrenim durumunun öğrenci başarısı ile ilgisiz olduğunu ortaya koymaktadır Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumu ve coğrafya dersine olan tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte ise öğretmenin , öğrenciyi ebeveyn eğitim seviyesine göre değerlendirmekten vazgeçmesi, öğrenciyi kendi davranış ve edimleri ile yargılaması sonucu çıkmaktadır.

Akademik benlik ise araştırmadaki ; cinsiyet, lise türü, başarı ve ebeveyn öğrenim durumu gibi hiçbir değişkenle anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Akademik benliğin coğrafya dersi ve değişkenleri üzerindeki etkisinin zayıf olmasından dolayı; öğretmenlerin, öğrencilere Coğrafya ile ilgili bilgi birikimlerini arttıracak ve geliştirecek bir program uygulamaları gerekmektedir.

2. ÖNERİLER

Araştırmanın sonunda ortaya çıkan sonuçlardan yola çıkarak Liselerin birinci sınıfında okuyan öğrencilerin coğrafya dersine karşı tutumlarının olumlu yönde değişmesi için yapılacak çalışmalara ilişkin önerileri şu şekilde sıralayabiliriz;

1-Lise 1. sınıf coğrafya programında coğrafyanın temel konularından olan Koordinat sistemi: enlem - boylam, harita bilgisi, dünyanın şekli ve hareketleri gibi matematiksel işlem ve bilgiler gerektiren konular yer almaktadır. Bu konuları kız öğrencilerin daha zor kavradığı görülmektedir. Bu nedenle derse karşı daha olumsuz

tutum beslemektedirler. Bunu önlemek için bu konularda dersi somut örneklerle açıklamalı ve daha çok görsel materyalle desteklenmelidir.

2- Süper Liselerde öğrenciler daha çok sayısal bölüme yönlendirildikleri için diğer sözel derslere karşı başarılı olmalarına rağmen, olumsuz tutuma sahipler. Aslında coğrafya konuları itibariyle tam bir sözel ders değildir. Bu öğrencilerin ilgileri konuların, diğer derslerle bağlantılı olarak (özellikle matematik, fizik ve kimya gibi) anlatılması coğrafyaya karşı ilgilerinin artmasına neden olacaktır.

3-Genel Liselerde öğrencilerin akademik benlik düzeylerinin oldukça düşük olduğu gözlenmiştir. Ayrıca akademik benlikler ile ders başarıları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Bu öğrencilere kendi akademik düzeylerini anlayabilmeleri için derste, konuyu anlatırken konuyu öğrenmedeki amaçları öğrencilere etkinliklerle daha iyi kavratmak gerekmektedir.

4-Öğrencilerin coğrafya ile ilgili meslek sahibi olmak konusunda oldukça yüksek oranda olumsuz tutuma sahip olduğu görülmüştür. Bu da derse olan ilgiyi azaltıcı etkenlerden biridir. Ülkemizde coğrafya bölümlerden mezun olanların iş olanaklarının azlığı coğrafya bilimini öğrenciler arasındaki popülaritesini azaltmaktadır. Oysa son yıllarda Avrupa'da ve ABD'de, CBS(Coğrafi Bilgi Sistemleri) uygulamalarının her alanda kullanılması ile Coğrafya bölüm mezunları bu alanlarda kolayca iş bulabilmektedir. Üniversitelerde CBS uygulamaları yaygınlaştırılmalı geleceğin sistemi olarak öğrencilerini hazırlamalıdır.

5-Derslerin arazilerde işlenmesi öğrencilerin derse karşı olumlu tutumlarının oldukça fazla artmasına neden olmaktadır. 2005'te uygulamaya konulan Coğrafya Dersi Öğretim Programında bu olguya yönelik pek çok etkinlik önerilmiştir. Şartlar ve kaynaklar uygun olduğunda arazi etkinlikleri ile coğrafya dersi çok daha çekici hale getirilebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, Ö. (2003). İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Dönem Projesi, İzmir , D.E.Ü.
- Akkoyunlu, A. (2003). Ortaöğretim 10. Sınıf Öğrencilerinin Seçtikleri Alanlara Göre Öğrenme ve Ders Çalışma Stratejileri, Matematik Dersine Yönelik Yutumları ve Akademik Başarıları Üzerine Bir Araştırma. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Alkan, C ve Atalay,İ ve Atalay, L ve Özçelik, A. (1991). **Coğrafya Öğretimi**. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Ders kitapları yayını No:112/20.
- Aşçı, S. (2004). Sosyal Bilgiler dersine Yönelik Öğrenci Tutumları ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler, Yüksek Lisans Dönem Projesi, İzmir, D.E.Ü.
- Atalay, İ. (2006).**Ortaöğretim Coğrafya Yardımcı Ders Kitabı**. İstanbul. Farklı Yayıncılık.
- Aydın, A. ,(2000)."**Gelişim Ve Öğrenme Psikolojisi**", İstanbul, 2000.
- Baysan, C. Tekarslan, E. (1998). **Davranış bilimleri**. İstanbul. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları.
- Bloom, B.S. (1998) **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme**. İstanbul. Çeviri: Durmuş Ali Özçelik. M.E.B Yayınları. 3. Baskı.
- Bolaji, C.(2001). A Study of Factors Influencing Students' Attitude Towards Mathematics in the Junior Secondary Schools. **An On-line Educational Research Journal**. 1,4.

Chiodo, J.J;Byford, J.(2004) Do They Really Dislike Social Studies? A Study of Middle and High School Students, **Journal of Social Studies Research Manhattan University of Northern Iowa.**

Corbin, S.S. (1997). Comparison with Other Academic Subject and Selected Influences on High School Students' Attitudes Toward Social Studies, **Journal of Social Studies Research. Manhattan: Kansas State University.**

Corbin, S.S. (1994). Lessons from the classroom. Male and female high school students attitudes towards and achievements social studies, **New York City Board of Education. P22**

Demirkaya,H; Arıbaşı, K (2004). Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,2004,(12):179-187**

Doğanay,H. (1993). **Coğrafyada Metodoloji.** MEB.yay.Öğretmen Kitapları Dizisi; 187 s:2-3

Dönmezer, İ. (2000).**Eğitim Psikolojisi.** (3.baskı). İzmir: E.Ü. Basımevi.

Duman, A. (1998).İnternet öğrenme ve eğitim. **Cumhuriyet Bilim Teknik Dergisi.** 613: 10-11

Ekici, G. (2003). Biyoloji Öğretmenlerinin Laboratuar Dersine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. 5. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Kongresi Bildiriler Kitabı s:20

Erden M.(1998) **Sosyal Bilgiler Öğretimi** İstanbul Alkım Yayınevi

Erden, M. (1998). **Eğitimde program değerlendirme.** Ankara: Anı Yayıncılık.

Eren, A (2002) Özel Tercihler Sistemi Olarak Öğrenme .Bilim Teknik Dergisi. Sayı:419

Greg S M – Leinhart G (1994) Mapping out Geography: An example of Epistemology and education **Review of Educational Research** no:64 p 2

Gümüő, N. (1993) Ortaöğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Hatzios, M.K. (1996). Effective models for measuring students' attitudes toward the marketing education program. Journal of Vocational and Technical Education, 13 <http://scholar.lib.vt.edu/ejournals/JVTE/v13n1/hatzios.html> (01.03.2003)

Kadhiravan, S., Balasubramanian, N. (1999). Computer anxiety and attitude towards computers in relation to achievement in computer science. Paper presented at the annual meeting of the International Conference on Collaborative & Networked Learning. New Delhi. India. <http://www.india.edu/ignouconf/papers/pad002.html> (01.03.2003)

Karasar, N. (2002). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.

Kaiser, G. (1993). Results of an Empirical Study Into Gender Differences in Attitudes Towards Mathematics. **Educational Studies in Mathematics**, 25 (3), 209-233

Kenar, Muhammed ve Fuat Oktay Bünyamin (2002). Akademik benlik kavramı ve akademik başarı arasındaki ilişki. **Eğitim ve Bilim Dergisi** 27 (124) S 71 – 79 . Ankara.

Kuzgun, Y. (1996). **Akademik Benlik Kavramı Ölçeği**, İstanbul: MEB

Basımevi.Oğuzkan, F. (1981). Eğitim Terimleri Sözlüğü, Ankara. TDK Yayınları.

Küçükyörü, E. (2006). Naci Şensoy Lisesi 10. Sınıf Öğrencilerinin Analitik Geometri Dersinde Kullandıkları Problem Çözme Stratejileri. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı . Yüksek Lisans Tezi

Kuzgun, Y., Deryakulu, D. (2004). **Eğitimde bireysel farklılıklar ve eğitime yansımaları**. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım. ss. 1-13

Marsh, Herbert W. (1997). Relations to Academic Self-Concept and Achievement
American Educational Research Journal (AERJ) Vol:34 .No:4

Maxwell, John, C. (2002). **Kazanan tutum**. İstanbul. Kurtiş Matbaa Ltd. Şti

McCoach, D.B. (2002). A validation study of the school attitude assessment survey.
Measurement and Evolution in Counseling and Development, 35(2), 66-78.

MEB (2005) **Coğrafya Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu** (9-12. Sınıflar) Ankara
MEB Talim ve Terbiye Kurulu Bsk.(1992). Milli Eğitim Basımevi, Sayı:2358.

Öner, N. (1997). **Türkiye’de kullanılan psikolojik testler**. İstanbul. Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

Özden, Y. (2000). **Öğrenme ve Öğretme**. Pegem Yayınevi 4. Baskı. Ankara.

Özkal, Neşe ve Çetingöz, Duygu. (2006). Cinsiyet, Sınıf Düzeyi ve Başarı Durumlarına Göre İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik

Tutumları. **Çağdaş Eğitim Dergisi**, 31(327):22-28

Özkılıç, Yıldızhan, Ö. (2003). Kara Kuvvetleri Orta Dereceli Askeri Lise Öğrencilerinin Coğrafya Dersine İlişkin Tutumları. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Pahl, Ronhe (1994). Due students prefer social studies science or English. **International Journal of Social Education**. V9 n2 P.53-66. Fall – Winter

Pehlivan, H (1994). Eğitim bilimleri öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölüme yönelik tutumları. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı 10. S. 49 – 53
Ankara.

Senemoğlu, N. (2001). **Gelişim Öğrenme ve Öğretim**. (3.baskı). Ankara: Gazi Kitapevi.

Senemoğlu, N.(1998). "**Gelişim Öğrenme Ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya**",., Ankara. Gazi Kitapevi.

Sevimli, A. (2003).Farklı Programlar Uygulanan Orta öğretim Kurumlarındaki Birinci Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersine Yönelik Tutumları ve Bunların Karşılaştırılması. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı. Yüksek lisans Tezi

Tanoğlu A (1964) Coğrafya Nedir. İstanbul Üniversitesi **Coğrafya Enstitü Dergisi**
Sayı 14 s 3

Tavşancıl, E. (2002). **Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi**. Ankara. Nobel Yayınları.

Tezcan , N. (2003) İzmir Merkez Liseleri 1. Sınıf Öğrencilerinin Biyoloji Dersine Yönelik Akademik Benlik ve Tutumlarının Ders Başarısına Etkisi Yüksek Lisans Tezi

Tümertekin E – Özgüç N. (1998) **Beşeri Coğrafya İnsan. Kültür. Mekan** İstanbul Çantay Kitapevi.

Umay,A.,(2004). Matematik Eğitiminde Değişim (Ocak 07 2005).

Ülgen, G. (1995). **Eğitim psikolojisi**. Ankara: Bilim Yayınları.

EKLER

COĞRAFYA DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Sevgili öğrenci,

Bu anket coğrafya dersi hakkında düşüncelerinizle ilgili çeşitli açıklamalar içermektedir. Burada belirteceğiniz görüşler yalnızca bilimsel çalışma amacıyla kullanılacaktır. Doğru veya yanlış cevap yoktur sadece görüşünüz istenmektedir. Her soru için düşüncenizi en iyi karşılayan bölümü seçiniz. Bu anketteki bazı yargılar birbirine çok benzemektedir. Lütfen her soru için görüşünüzü samimi bir biçimde açıklayınız.

F.Derya Sevilmiş (Kara)

D.E.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü

1. **Cinsiyetiniz :**K ( ) E ( )
2. **Okuduğunuz lisenin türü:** A)Normal lise B) Süper lise C)Anadolu lisesi
3. **Birinci dönem coğrafya dersi karne notunuz** (.....)
4. **Anne ve babanızın öğrenim durumu:**

Anneniz

Babanız

( ) A)Öğrenim görmemiş	( )
( ) B)İlkokul	( )
( ) C)Ortaokul	( )
( ) D)Lise	( )

Aşağıdaki ifadelerin her birini dikkatlice okuduktan sonra ne ölçüde katıldığınızı yanındaki kutucuklara (X) işareti koyarak belirtiniz	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Coğrafya dersini eğlenceli buluyorum					
2. Üniversitede coğrafya ile ilgili bir bölüm okumak isterim.					
3. Haritalara bakmayı eğlenceli bulurum					
4. Coğrafya ile ilgili yayınları(kitap dergi vs) okumaktan hoşlanırım					
5. Değişik toplumları ve ülkeleri merak ederim					
6. Farklı ülkelerle ve toplumlarla ilgili programları izlemeyi severim					
7. Coğrafya dersini gereksiz buluyorum.					
8. Coğrafya öğretmeni olmak isterim.					
9. Bir coğrafya kulübüne üye olmak isterim					

Aşağıdaki ifadelerin her birini dikkatlice okuduktan sonra ne ölçüde katıldığınızı yanındaki kutucuklara (X) işareti koyarak belirtiniz.	Tamamen Katılıyor	Katılıyor	Kararsız	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor
10. Çeşitli materyallerle (tepegöz slayt projektör) işlenen coğrafya dersini çok daha yararlı buluyorum.					
11. Coğrafya dersini öğrenmekte güçlük çekiyorum					
12. Coğrafya dersini sevmiyorum					
13. Coğrafya derslerini zaman kaybı olarak görüyorum					
14. Coğrafya dersine çalışırken canım sıkılır					
15. Coğrafya dersini anlamakta güçlük çekiyorum					
16. Üniversitede coğrafya ile ilgili bir bölüm seçmeyi düşünmem					
17. Coğrafya konularını günlük hayat için gereksiz buluyorum					
18. Günlük hayatta harita kullanmayı severim					
19. Okulumuzda Coğrafya dersine daha çok önem verilmeli					
20. Coğrafya dersi doğal çevremi tanımama yardımcı oluyor					
21. Coğrafya dersinde daha aktif olmak isterim					
22. Coğrafya konularının hepsini eğlenceli bulurum					

COĞRAFYA DERSİNE YÖNELİK AKADEMİK BENLİK ÖLÇEĞİ ANKETİ

Aşağıdaki soruların başında beş seçenek bulunmaktadır lütfen cümleleri dikkatlice okuyarak uygun olan seçeneği “X” işareti koyarak belirtiniz

- 1- Kendinizi bu derse olan yeteneğiniz bakımından sınıftaki diğer arkadaşlarınızla karşılaştırdığımızda nasıl görüyorsunuz?
  - ( ) Çok düşükler arasında
  - ( ) Sınıf ortalamasının altında
  - ( ) Ortada
  - ( ) Ortalamanın üstünde
  - ( ) En iyiler arasında
- 2- Bu dersteki yeteneğini diğer derslerdeki yeteneğinizle karşılaştığımızda coğrafya dersindeki durumunuzu nasıl görüyorsunuz?
  - ( ) Çok düşük
  - ( ) Düşük
  - ( ) Orta
  - ( ) Yüksek
  - ( ) Çok yüksek
- 3- Size göre bu dersteki başarınız sınıf ortalamasına göre nasıl olacak?
  - ( ) Ortalamanın çok altında
  - ( ) Ortalamanın altında
  - ( ) Ortada
  - ( ) Ortalamanın üstünde
  - ( ) En iyiler arasında
- 4- Bu derste 100 üzerinden kaç puan alabileceğinizi düşünüyorsunuz?
  - ( ) 0-20 Arası
  - ( ) 20-40 Arası
  - ( ) 40-60 Arası
  - ( ) 60-80 Arası
  - ( ) 80-100 Arası
- 5- Bu dersten alacağınız puan sizin için ne derece önemlidir?
  - ( ) Hiç önemli değil
  - ( ) Az önemli
  - ( ) Orta derecede önemli
  - ( ) Önemli
  - ( ) Çok önemli
- 6- Bu dersten alacağınızı sandığımız puandan daha düşük bir puan alırsanız kendinizi nasıl hissedersiniz?
  - ( ) Hiç rahatsız olmam
  - ( ) Biraz rahatsız olurum
  - ( ) Rahatsız olurum
  - ( ) Kendimi kötü hissederim
  - ( ) Çok kötü hissederim
- 7- Bu derste öğrendiklerinizin daha sonra öğrendiklerinize yardım edeceğine inanıyor musunuz ?
  - ( ) Hiç inanmıyorum
  - ( ) Biraz inanıyorum
  - ( ) Orta derecede inanıyorum
  - ( ) inanıyorum
  - ( ) Çok inanıyorum
- 8- Bu derste çok önemli şeyler öğrendiğinize inanıyor musunuz?
  - ( ) Hiç inanmıyorum
  - ( ) Biraz inanıyorum
  - ( ) Orta derecede inanıyorum
  - ( ) inanıyorum
  - ( ) Çok inanıyorum